

7. Радкевич О. (2022). Сторони в державно-приватному партнерстві. *Інноваційна професійна освіта*, № 1(2), С. 214-217. DOI: <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2022.2.214-217>.

Лапа О.В.,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
лабораторії технологій професійного навчання
Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ

ЕКОЛОГІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО РИНКУ ПРАЦІ

У довоєнний час (до широкомасштабного російського вторгнення 2022 року) тенденції розвитку майбутнього ринку праці на українських теренах визначалися загальносвітовими, європейськими, вітчизняними соціальними і економічними тенденціями. Серед основних тенденцій називали технологізацію, цифровізацію, роботизацію виробництва, а також багатопрофільність і універсальність працівників.

Унаслідок повномасштабної російської агресії надзвичайно постраждало природне середовище. Військові дії негативно вплинули на кожен компонент довкілля: повітря, водні, ґрунтові ресурси, тваринний і рослинний світ. Постраждало біля 20% природоохоронних територій України загальною площею близько 1 мільйона гектарів. У грошовому еквіваленті збитки довкіллю України від війни становлять 1,35 трильйонів гривень [3].

Виходячи з цього, зазначимо, що наслідки війни матимуть глобальний характер і потребуватимуть широкомасштабних дій по відновленню екологічного середовища. Також зростанню загального рівня професійної культури фахівця будь-якої галузі економіки сприятиме інтенсивний розвиток його екологічної свідомості.

Наразі екологія існує не тільки як окрема галузь науки, але і проникає у всі сфери життя – відбувається інтенсивна екологізація виробництва, сфери послуг, науки, освіти, соціуму. Упровадження екологічних практик стає обов'язковою частиною роботи всіх секторів промисловості, сільського господарства, сфери послуг і транспорту [5]. У суспільстві формується критична маса громадян, які піклуються про стан природи, ведуть регулярний екологічний моніторинг.

Перед молодим поколінням постає чітка задача забезпечення широкого впровадження екологічних технологій через опанування рядом професій, які пов'язані зі впливом на оточуюче середовище [1]. Зарубіжні і вітчизняні експерти [5; 6; 7], визначають широкий ряд професій, пов'язаних з перетворенням чи відродженням довкілля.

Київський обласний центр зайнятості узагальнив тенденції екологізації майбутнього ринку праці і запропонував перелік професій, які забезпечать розвиток і відновлення довкілля та збалансоване користування природними ресурсами [2].

Найбільш розповсюдженою буде професія *еколога* – широкопрофільного фахівця, який розумітиметься як на збереженні екосистем у цілому, так і на вирішенні більш вузьких питань: оптимального використання ресурсів, упровадження енергоефективних технологій, утилізації відходів, зниження шкідливих викидів у атмосферу тощо.

Еколог громадського простору є спеціалістом, діяльністю якого є моніторинг, аналіз екологічного стану, реалізація заходів із підтримки багаточисленних громадських просторів (парків, скверів, площ, алей, дитячих майданчиків тощо).

Професії сфери відновлюваної енергетики розгалужуватимуться на широкий ряд спеціалізацій, адже інтенсифікується глобальний розвиток «зеленої енергетики» (використання енергії вітру, сонця, термальних надр), починаючи від розробки відповідних технологій і закінчуючи їх соціальним упровадженням.

Професія *консультанта з переробки відходів* передбачає фахове упровадження інноваційних технологій і методів, спрямованих на грамотну утилізацію як побутових, так і виробничих відходів.

Професія *інженера з подолання системних екологічних катастроф* пов'язана з комплексною роботою по запобіганню відстрочених негативних екологічних явищ (комплексному забрудненню великих промислових центрів, утворенню неконтрольованих сміттєвих звалищ, океанічних пластикових звалищ, таненню вічної мерзлоти тощо), а також із розробкою та реалізацією превентивних заходів по недопущенню екологічних катастроф.

Фахівець по боротьбі зі зміною клімату створює та впроваджує інноваційні технології, що запобігають негативним кліматичним явищам.

Технолог з рециклінгу (ресайклінгу) є спеціалістом з упровадження і розробки технологій багаторазового та безвідходного використання ресурсів і матеріалів.

Професія *екоаудитора* передбачає проведення аудиту підприємств із метою оптимізації їх виробничого циклу, впровадження новітніх ресурсозберігаючих технологій і методів роботи.

З метою формування високого рівня екологічної свідомості суспільства необхідними є професії *екопроповідника* (фахівця з розробки та організації просвітницьких програм щодо екоорієнтованого способу життя, спрямованого на зниження навантаження на довкілля) і *ековожатого* (спеціаліста з підтримки ініціативних груп територіальних громад, які займаються екологічними питаннями, обмінюються інформацією, організують громадський контроль і моніторинг виробництва та соціальної поведінки мешканців) [2].

На європейських теренах відслідковуємо факт розробки кваліфікаційних характеристик нових промислових професій «*Інженер*

переробки біологічних речовин» та «Менеджер ланцюга створення вартості у сфері біоресурсів», які підтримані Європейською мережею сталих енергетичних інновацій (скорочено «ESEIA») [8].

У висновку зазначимо, що гостра необхідність екологізації усіх сфер економічного і суспільного життя України, Європейського союзу і глобального світу призведе не тільки до інтенсивного розвитку технологій захисту довкілля, але й до бурхливого розвитку професій і спеціалізацій майбутнього ринку праці, які пов'язані з екологічною сферою.

Список використаних джерел:

1. Лапа О. В. Теорія і практика підготовки соціального педагога до роботи з молоддю в сільському соціумі: монографія. Київ, ЦП «Компринт», 2014. 264 с.
2. Нові професії у сфері екології та збалансованого природокористування. Сайт Київського обласного центру зайнятості. URL: <https://kir.dcz.gov.ua/publikaciya/novi-profesiyyi-u-sferi-ekologiyi-ta-zbalansovanogo-pryrodokorystuvannya>.
3. Пилипів І. Росія завдала збитків довкіллю України на понад 1,35 трильйона гривень. *Українська правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/11/6/693509/>.
4. Природа та війна: як російська агресія вплинула на довкілля. *Слово і діло (аналітичний портал)*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/08/infografika/suspilstvo/pryroda-ta-vijna-yak-rosijska-ahresiya-vplynula-dovkillya>
5. Радкевич В. О. (Ред.) Професійна (професійно-технічна) освіта України: початок XXI століття : енциклопедія. Житомир: «Полісся», 2021. 937 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733565/>
6. Світлик Юрій. 10 професій майбутнього, які ви повинні обрати вже сьогодні. URL: https://root-nation.com/ua/articles-ua/analitika/ua-10-professions-of-future/#Specialist_u_sferi_vidnovlivanoi_energetiki
7. Топ професій майбутнього. URL: <https://kudapostupat.ua/profesiij-majbutnoho/>
8. Overview - environmental technologies. URL: <https://www.advantageaustria.org/ua/zentral/branchen/umwelttechnologie/overview/ueberblick.uk.html>.